

RAPPORT
**NATURVÄRDESMONITORERING FÖR
DETALJPLAN, BJÖRKHAGEN**

SLUTRAPPORT
2018-05-09

UPPDRAG 283724, Björkhagen detaljplan förskola bostäder

Titel på rapport: Naturvärdesinventering för detaljplan, Björkhagen

Status: Slutrapport

Datum: 2018-05-09

MEDVERKANDE

Beställare: Olov Lindgren AB

Kontaktperson: Per Magnus

Konsult: Torun Bergman, Tyréns

Uppdragsansvarig: Joakim Malmquist, Tyréns

Kvalitetsgranskare: Louise Berglund, Tyréns

REVIDERINGAR

Revideringsdatum 2018-05-09

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	4
1.1	BAKGRUND.....	4
1.2	AKTUELLT OMRÅDE.....	4
1.3	NATURVÄRDESINVENTERING AVSEENDE BIOLOGISK MÅNGFALD (NVI)....	5
1.3.1	PRELIMINÄR BEDÖMNING	6
2	METOD.....	6
2.1	NVI PÅ FÖRSTUDIENIVÅ	6
2.2	UTFÖRANDE I FÄLT.....	6
2.2.1	DETALJERINGSGRAD OCH TILLÄGG	7
2.2.2	KART-DATA.....	7
3	RESULTAT.....	7
3.1	OMRÅDESBESKRIVNING.....	7
3.2	NATURVÄRDESOBJEKT.....	8
3.2.1	NATURVÄRDESOBJEKT 1	10
3.2.2	NATURVÄRDESOBJEKT 2	11
3.2.3	NATURVÄRDESOBJEKT 3	12
3.3	ARTFYND.....	13
3.3.1	NATURVÅRDSARTER	13
3.3.2	FÖRDJUPAD ARTINVENTERING: EKLEVANDE ARTER SAMT GROD- OCH KRÅLDJUR	13
4	SAMLAD BEDÖMNING.....	14
5	UNDERLAG.....	15

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Ett område i stadsdelen Björkhagen, Stockholms kommun, planeras att tas i anspråk för bebyggelse i form av bostäder och en förskola. Miljöförvaltningen bedömer att områdets naturvärden behöver utredas. Tyréns har därför fått i uppdrag att utföra en Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) på fältnivå. Syftet med en NVI är att den ska utgöra underlag vid exploatering av naturområden så att ingreppet kan planeras med hänsyn till eventuella naturvärden på platsen. På så sätt kan påverkan på skyddsvärda arter och habitat minskas eller undvikas helt.

En NVI på förstudienivå har tidigare gjorts i området (Tyréns 2018).

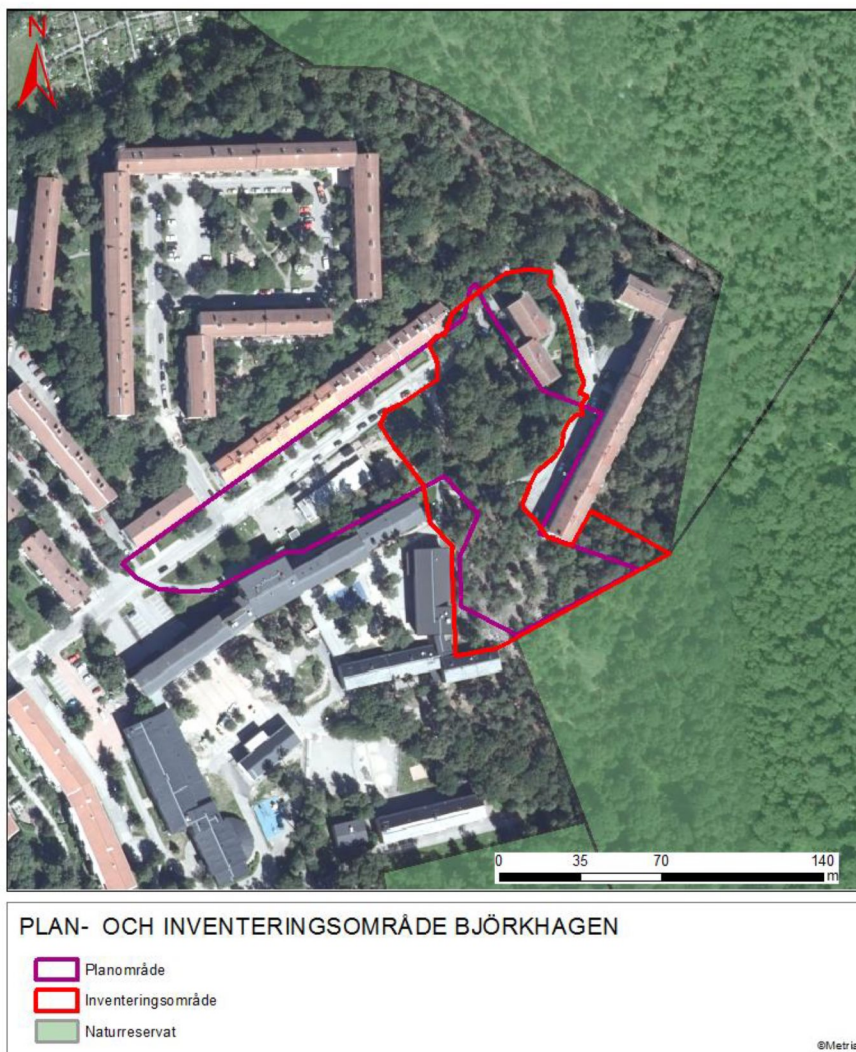

Figur 1. Översiktsskarta med Björkhagen utmärkt med röd kvadrat.

1.2 AKTUELLT OMRÅDE

Planområdet, del av Hammarbyhöjden 1:1, ligger längs med Karlskronavägen vid Kölden 1 i stadsdelen Björkhagen, som är en stadsdel i Skarpnäcks stadsdelsområde i Stockholms kommun (figur 1). Stadsdelen gränsar till Kärrtorp, Hammarbyhöjden, Södra Hammarbyhamnen, Sickla strand och Nackareservatet.

Gränserna för inventeringsområdet är i stort desamma som planområdets, men planområdets västra "arm" ingår inte eftersom detta område nästan uteslutande utgörs av hårdgjorda ytor (figur 2).

Figur 2. Planområdet inringat i lila och inventeringsområdet i rött, samt den del av Nackareservatet som gränsar mot planområdet i grönt.

1.3 NATURVÄRDESINVENTERING AVSEENDE BIOLOGISK MÅNGFALD (NVI)

Vid en naturvärdesinventering (NVI) eftersöks biotopkvaliteter och naturvårdsarter som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Typiska biotopkvaliteter kan vara till exempel kontinuitet, naturlighet, storlek och konnektivitet. Som naturvårdsarter räknas bland annat signalarter, rödlistade arter samt arter skyddade i artskyddsförordningen (2007:845).

Naturvärdesbedömning innebär att ett geografiskt områdes betydelse för biologisk mångfald bedöms och bedömningen avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd. Den ska vila på kunskap om aktuella arters och biotopers ekologi. Naturvärdet bedöms med hjälp av bedömningsgrunderna art och biotop.

Naturvärdesobjekt avgränsas samt tilldelas en naturvärdesklass (Tabell 1). Ett naturvärdesobjekt utgörs främst av en dominerande naturtyp och kan innefatta flera olika biotoper och element. Identifierade objekt dokumenteras med foto.

Områden som har enbart låga naturvärden avgränsas inte och beskrivs endast översiktligt. Områden med låga naturvärden är ofta väldigt påverkade av mänsklig aktivitet och har därmed förlorat naturliga processer, strukturer och karaktäristiska arter.

Tabell 1. Naturvärdesklasser

Naturvärdesklass	Beskrivning
Naturvärdesklass 1 <i>Högsta naturvärde</i>	Opåverkade miljöer av högsta bevarandevärde med naturliga processer, många värdefulla strukturer och naturvårdsarter. Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
Naturvärdesklass 2 <i>Högt naturvärde</i>	Bevarandevärda miljöer med ett flertal påtagliga biotopkvaliteter och ett påtagligt artvärde. Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
Naturvärdesklass 3 <i>Påtagligt naturvärde</i>	Till viss del påverkade miljöer med inslag av naturliga processer och strukturer samt av naturvårdsarter. Det är av särskild betydelse att dessa områdens ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.
Naturvärdesklass 4 <i>Visst naturvärde</i>	Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

1.3.1 PRELIMINÄR BEDÖMNING

Vid de tillfällen det av någon anledning saknas fullständigt underlag för att kunna göra en säker naturvärdesbedömning av ett naturvärdesobjekt ska bedömningen redovisas som preliminär enligt NVI-standarden. Skäl till en preliminär bedömning kan vara att fältinventeringen inte utförts vid en tidpunkt som varit optimal för att hitta vissa naturvårdsarter.

2 METOD

2.1 NVI PÅ FÖRSTUDIENIVÅ

Fältinventeringen föregicks av en NVI på förstudienivå, där befintligt underlag i form av landskapsanalyser, nationellt och regionalt GIS-data m.m. användes för att identifiera befintliga och potentiella naturvärden i inventeringsområdet.

Sökning på artportalen gjordes för perioden 1 januari 2008 t.o.m. 10 januari 2018. I sökningen gjordes urvalet Naturvård, det vill säga endast naturvårdsarter visas. Dessa inkluderar skogsstyrelsens signalarter, arter i EU:s habitatdirektiv (bilaga 2, 4 och 5) och fågeldirektivet, fridlysta arter (exklusive fåglar) samt arter som omfattas av åtgärdsprogram (ÅGP).

2.2 UTFÖRANDE I FÄLT

Inventering på fältnivå utfördes enligt Svensk standard SS 199000:2014 – Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Inventeringen utfördes den 10 april 2018 av Torun Bergman, Tyréns. Vädret var klart och soligt och temperaturen dagtid låg på ca +8 grader.

2.2.1 DETALJERINGSGRAD OCH TILLÄGG

Inventeringen utfördes med detaljeringsgrad *Detalj*, vilket innebär att minsta obligatoriska karteringsenhet är en yta av ≥ 10 m² eller ett linjeformat objekt med en längd av ≥ 10 m och en bredd av $\geq 0,5$ m. Inventeringen kompletterades med följande tillägg:

- **4.5.2 Naturvärdesklass 4.** Tillägget naturvärdesklass 4 innebär att även naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4, visst naturvärde, identifieras och avgränsas.
- **4.5.5 Detaljerad redovisning av artförekomst.** Förekomster av naturvårdsarter ska redovisas på karta eller med koordinater med en noggrannhet på 10 – 25 m (beroende på satellitmottagning). Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet.
- **4.5.6 Fördjupad artinventering.** Specifika arter eller artgrupper inventeras. Metodik och tidpunkt ska anpassas efter arter/artgrupper som avses samt till syftet med NVI:n. Tillägget gjordes för eklevande arter samt grod- och kräldjur.

2.2.2 KART-DATA

Till denna rapport bifogas shapefiler med inventeringsområde, naturvärdesobjekt samt ett punktskikt med naturvårdsarter i koordinatsystem SWEREF 99 TM.

3 RESULTAT

3.1 OMRÅDESBESKRIVNING

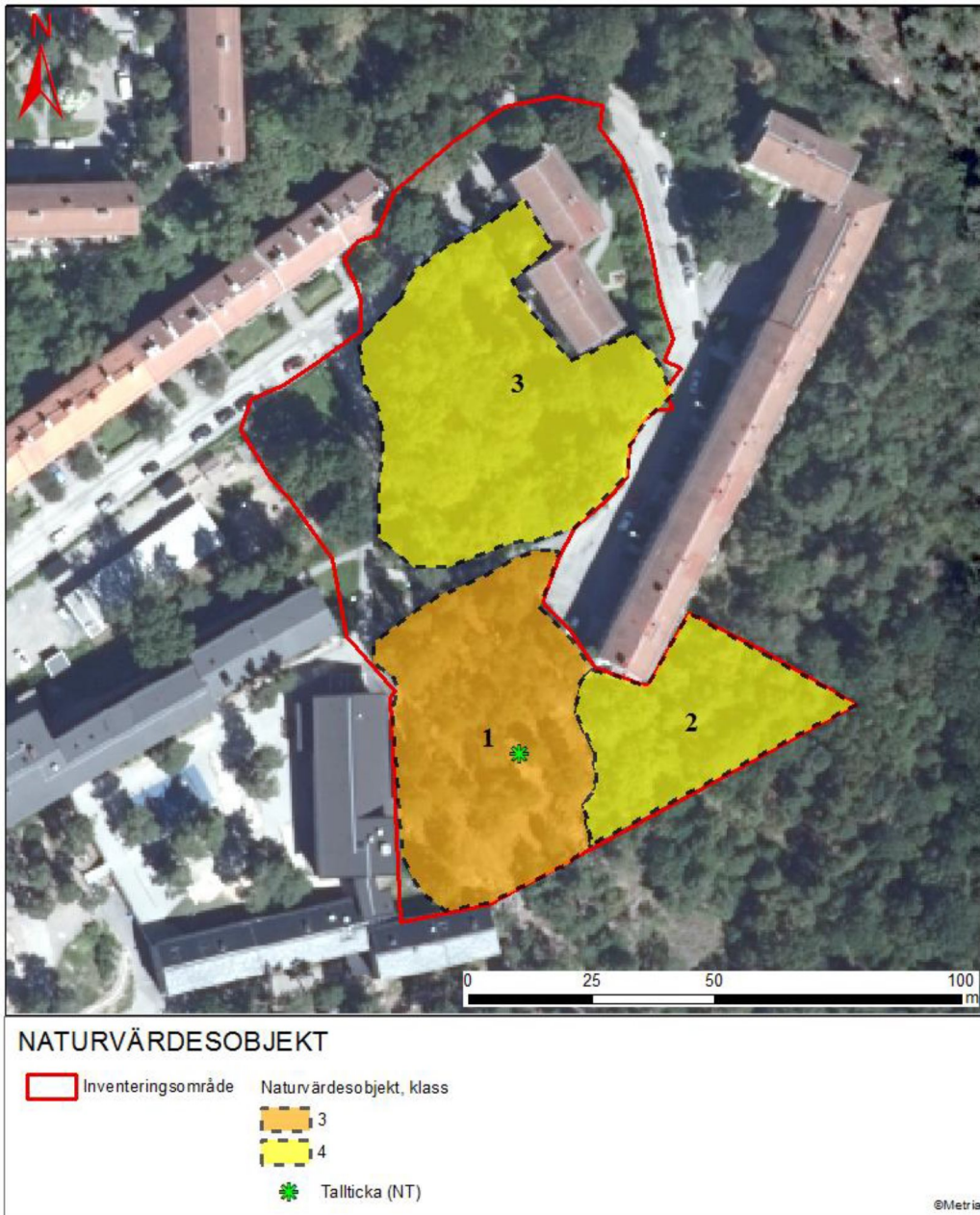
Inventeringsområdet utgörs av en dryg hektar kuperad skogsmark insprängd mellan bostadshus, skola och vägar. Området ingår i ett sammanhängande större skogsområde och i söder gränsar det mot naturreservat. Trädslagen är blandade; med barrträd, trivallöv- och ädellövträd (ek). Den sydvästra delen av området utgörs av en ganska fin hållmark bevuxen med tall. Övriga områden bedöms som relativt triviala ur naturvärdessynpunkt, men fungerar som buffertzoner för naturreservatet. Vid inventeringen noterades ett rikt fågelliv i hela inventeringsområdet. Det är tydligt att området nyttjas för lek av de barn som går i skolan i närheten och för hundpromenader av de boende.

Figur 3. Foto upp mot södra delen av inventeringsområdet taget söderifrån från Nackareservatet.

3.2 NATURVÄRDESOBJEKT

Vid inventeringen avgränsades tre naturvärdesobjekt, varav ett klassades till naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) och de övriga två till naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) (Figur 4).

Figur 4. Naturvärdesobjekt med objektnummer (1 - 3) markerade. Objekt 1 klassades till **naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde)**. Objekt 2 och 3 klassades till **naturvärdesklass 4 (visst naturvärde)**. Ett fynd av naturvårdsarten **tallticka** (rödlistad som NT) gjordes i objekt 1 (markerad med grön asterisk i kartan).

3.2.1 NATURVÄRDESOBJEKT 1

Objekt-ID	Inventeringsdatum	Naturtyp	Biotoper
1	2018-04-10	Skog och träd	Hällmarkstallskog
Naturvårdsarter	Biotopvärde	Artvärde	Natura 2000-naturtyp
Tallticka (NT)	Visst	Visst	X

Objektsbeskrivning

Hällmark med äldre tall och yngre ek. Enstaka björk, någon äldre. Ett bestånd med yngre asp finns. Förekomst av enstaka torra, solbelysta lågor (dock inga lavar på dem). Ett nötteckspår har revir i området, vilket märks genom ihärdiga varningsrop från en missnöjd hanne som inte uppskattade mänskligt besök under häckningstid.

Naturvärdesklass

3

Motivering

Fin hällmarkstallskog med en del äldre tall och förekomst av död ved (lågor). Förekomst av en naturvårdsart tillsammans med ett rikt fågelliv ger ett visst artvärde.

Figur 5. Hällmark med äldre tall i naturvärdesobjekt 1.

Figur 6. Solbelyst död ved.

3.2.2 NATURVÄRDESOBJEKT 2

Objekt-ID	Inventeringsdatum	Naturtyp	Biotoper
2	2018-04-10	Skog och träd	Löv-barrblandskog
Naturvårdsarter	Biotopvärde	Artvärde	Natura 2000-naturtyp
X	Visst	Obetydligt	X

Objektsbeskrivning

Sydöstsluttning ner mot naturreservatet. Gräs i fåltskiktet, troligen även en del ormbunkar av det döda växtmaterialet på marken att döma. Äldre tall och enstaka gran. Mycket yngre ek och inslag av yngre, klen björk. Hassel i buskskiktet. Lite skräp och kvarglömnda leksaker här och där på marken tyder på att området nyttjas flitigt av skolbarn och närboende.

Naturvärdesklass

4

Motivering

Naturvärdesobjektet hyser inga specifika högre naturvärden, men fungerar som buffertzoon för naturreservatet. Inga naturvårdarter påträffades men ett rikt fågelliv noterades, varför objektet anses vara av värde som fågelbiotop.

Figur 7. Klent löv och grövre barrträd i naturvärdesobjekt 2.

Figur 8. Hassel.

3.2.3 NATURVÄRDESOBJEKT 3

Objekt-ID	Inventeringsdatum	Naturtyp	Biotoper
3	2018-04-10	Skog och träd	Löv-barrblandskog
Naturvårdsarter	Biotopvärde	Artvärde	Natura 2000-naturtyp
X	Visst	Obetydligt	X

Objektsbeskrivning

Kuperat litet skogsparti insprängt mellan hus och gång- och cykelstråk. Invid husen finns ett litet parti med berg i dagen. Äldre och högvuxna, grövre tallar och ekar samt ett par äldre granar finns utspridda i objektet. Ett ganska tätt buskskikt med bland annat hassel. Området nyttjas av de boende för odling i pallkragar och samvaro i allmänhet (utställda bänkar).

Naturvärdesklass

4

Motivering

Graden av naturlighet i naturvärdesobjektet är låg och inga naturvårdsarter påträffades. Däremot noterades ett rikt fågelliv, varför naturvärdesobjektet anses vara av värde som fågelbiotop. Förekomst av äldre och grövre träd ger ett visst biotopvärde.

Figur 9. Äldre, högvuxta barrträd och ekar i naturvärdesobjekt 3.

Figur 10. Äldre ek med en diameter på ca 60 cm i objektet.

3.3 ARTFYND

3.3.1 NATURVÅRDSARTER

En naturvårdsart påträffades: talticka (rödlistad som NT – nära hotad).

Figur 11. Naturvårdsarten talticka i naturvårdesobjekt 1.

3.3.2 FÖRDJUPAD ARTINVENTERING: EKLEVANDE ARTER SAMT GROD- OCH KRÄLDJUR

Eklevande arter samt grod- och kräldjur eftersöktes särskilt under inventeringen men hittades inte.

Gamla ekar kan hysa en stor biologisk mångfald. Detta gäller framför allt när ekarna blir så gamla att grenar börjar dö, svampar börjat angripa veden och håligheter med mulm (löst material av framför allt murken ved) bildats i träden. Bland ekarna i området finns några grövre träd, men de är ännu för unga för att utgöra någon riktigt bra livsmiljö för eklevande arter i form av svampar, lavar och skalbaggar. Den största eken i inventeringsområdet hade en stamdiameter på 70 cm, vilket kan jämföras med så kallade jätteekar, som ska ha en diameter på minst 1 m.

Det kan ha varit lite för tidigt på våren för grod- och kräldjuren, eftersom våren kommit något senare än vanligt detta år. Tidpunkten var därför inte optimal för att hitta dessa artgrupper och bedömningen får därmed anses preliminär. Eftersom lämpliga biotoper för grod- och kräldjur eftersöktes under inventeringen, utan resultat, så bedöms ändå resultatet som rimligt. Marken i planområdet är torr – frisk. Grodor, paddor, ödlor och snok kräver miljöer med fuktpartier och vattensamlingar, vilket helt saknas i planområdet. Bedömningen är därför att förekomst av grod- och kräldjur i planområdet är osannolik. Möjligen kan huggorm finnas i området, men med tanke på det tätortsnära läget och den mänskliga närvaron bedöms det inte som troligt att de skulle nyttja det i någon större utsträckning.

4 SAMLAD BEDÖMNING

De främsta naturvärdena i området består i de äldre träden; framförallt ek i naturvärdesobjekt 3 och tall i naturvärdesobjekt 1. Dessa träd har på sikt stora förutsättningar att åldras och utvecklas till naturvärdesträd med stor betydelse för den biologiska mångfalden på lokal nivå. Den döda veden (lågorna) i objekt 1 är också av stort värde för den biologiska mångfalden. Vid exploatering i området rekommenderas att så många äldre träd som möjligt sparas och att lågorna bibehålls intakta och vid behov flyttas till ett ställe där de inte påverkas negativt av bebyggelsen.

Eftersom området är viktigt för fågellivet och sannolikt nyttjas för häckning av en eller flera arter bör avverkning av träd undvikas under fåglarnas häckningsperiod. Den varierar mellan arter, men en riktlinje är att undvika avverkning under tiden april – mitten av augusti. Med andra ord bör om möjligt avverkning ske under höst eller vinter.

5 UNDERLAG

Artportalen. URL: <https://www.artportalen.se/ViewSighting/SearchSighting> Hämtat 2018-01-10.

Länsstyrelserna, 2017. Nationella geodata. URL: <http://extra.lansstyrelsen.se/gis/Sv/Pages/nationella-geodata.aspx> Hämtat 2018-01-11.

Miljöförvaltningen och stadsbyggnadskontoret, 2012. Stockholms gröna infrastruktur.

Nacka kommun och Stockholms stad 2008. Nackareservaten reservatsskylt

Skyddad natur. URL: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> Hämtat 2018-01-11.

Stockholms stad, Miljöförvaltningen, 2017. Tjänsteutlåtande Dnr 2017-001579. Underlag för miljö- och hälsofrågor för detaljplan för del av Hammarbyhöjden 1:1, vid Kölden 1 i stadsdelen Björkhagen, Dp 2016-14205

Stockholms stad, Miljöförvaltningen, 2014. Stockholms ekologiska infrastruktur - Bakgrund och beskrivning av databas och karta. 2014-02-14.

Stockholms stad, Miljöförvaltningen, 2007. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter

Stockholms stad, Miljöförvaltningen, 2006. Landskapsekologisk analys i Stockholms stad. Metodutveckling med groddjur som exempel

Stockholms stad. Skrift: Nackareservatet Naturreservat i Stockholms stad.

Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning

Tillväxt- och regionplaneförvaltningen Stockholms läns landsting. RUFs (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen). GIS-data RUFs 2010. URL: <http://rufs.se/kartor/rufs-2010/gis-data-rufs-2010/gis-skikt/> Hämtat 2018-01-16.

Tyréns, 2018. NVI Förstudie Björkhagen. Rapport 2018-01-23.